

Raadsvoorstel 5233538

Onderwerp De gemeenteraadsverkiezingen Haarlemmermeer 2022
Portefeuillehouder Marianne Schuurmans-Wijdeven
Steller J. van der Rhee
Raadsvergadering 16 september 2021
Raadsvoorstelnummer 5233538

1. Voorstel

Op grond van het voorstel van het Seniorenconvent wordt de raad voorgesteld om

1. De digitale stembulpen Kieskompas en Stemwijzer in te zetten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022, inclusief de programmavergelijking ter publicatie in huis-aan-huisbladen.
2. Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne;
3. Een verkiezingskrant te laten produceren, ter huis-aan-huis verspreiding.
4. Peilingen te laten verzorgen door een gespecialiseerd bureau, in samenwerking met Onderzoek en Statistiek, tot uiterlijk anderhalve week voor de verkiezingen;
5. Een speciale live-activiteit op de verkiezingsdag zelf of digitale activiteit (een speciaal op jongeren in Haarlemmermeer gerichte app) die structureel kan worden ingezet.
6. Liveserie online/youtube debatten, via intern productie, evenals de verkiezingsavond te (laten) verzorgen.

2. Samenvatting

De inwoners kiezen hun lokale volksvertegenwoordiging. Daarmee legitimeren zij de gemeenteraad als het hoogste lokale bestuursorgaan. Sinds 2010 onderneemt de raad activiteiten om de informatie rondom, en aandacht voor, zowel de verkiezingen als ook het feitelijke kiesproces, te optimaliseren en zo de opkomst op niveau te houden. Dit in nauwe samenwerking met de clusters Burgerzaken, Staf Bestuur en Directie, en Communicatie en Externe Betrekkingen. Ook bij de aankomende verkiezingen worden op deze (nadrukkelijk en uitsluitend politiek-neutrale) wijze opkomst-bevorderende activiteiten ondernomen.

Met betrekking tot de activiteiten die de gemeente organiseert zullen alle bij de gemeente bekende partijen worden uitgenodigd om deel te nemen. Het is verder aan de deelnemende politieke partijen zelf om specifieke actie te ondernemen om het "eigen" electoraat naar de stembus te doen bewegen.

Uit het onderzoek Verbetering op Komst (2016) en diverse publicaties, zoals bijvoorbeeld de Whitepaper Opkomst bevordering (2018, Perikles Instituut e.a.) komen 3 essenties naar voren als het gaat om opkomstbevordering:

- Het moet ergens over gaan, er moet iets te kiezen zijn, de stem moet uitmaken.
- Het moet voor iedereen makkelijk zijn om te kunnen gaan stemmen (*nog steeds zijn logistieke bezwaren de meest aangevoerde belemmering om niet te gaan stemmen*).
- Er moet persoonlijk notie zijn genomen van de verkiezingsdatum en -mogelijkheid, eventueel in combinatie met een belang waarvoor de stem kan worden uitgebracht.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Op het moment van de herindelingsverkiezingen op 21 november 2018 telde de gemeente 118.380 kiesgerechtigden, waarvan 41.219 inwoners (35% van de kiesgerechtigden) een geldige stem uitbrachten. Het landelijke opkomstpercentage tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 lag op 54.97%. Hoewel de afwijkende verkiezingsdata een verklaring kunnen vormen voor het verschil in deze twee opkomstpercentages, wordt er met de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2021 en het vrijgeven van de middelen voor opkomstbevordering, getracht het opkomstpercentage van 35% in 2018 weer naar ca. 50% te krijgen in 2022. Voor de fusie lagen de opkomstcijfers in de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude bij gemeenteraadsverkiezingen op ruim 58% en in de voormalige gemeente Haarlemmermeer op ca. 50%. Gezien het opkomstpercentage van ca. 80% bij de landelijke Tweede Kamer verkiezingen, weten de huidige 124.725 inwoners van Haarlemmermeer op zich het stembureau dus goed te vinden. Het gaat dus om lokale aandacht voor lokale verkiezingen, en nieuwe stemmers, de zogenaamde first-time voters.

Alle activiteiten hebben generiek tot doel, met specifieke aandacht voor *first-time voters*:

1. De inwoners als kiezers bewust te maken dat er gemeentelijke verkiezingen zijn
2. De kiezers het mogelijk te maken om informatie van en over partijen die deelnemen aan de gemeentelijke verkiezingen via diverse kanalen te vinden;
3. In het totaal van de informatie de kiezer hulp bieden bij het bepalen van een keuze; wel of niet gaan stemmen?;
4. Op de verkiezingsdag de uitslagenavond mogelijk maken;
5. Na de verkiezingen, het bekend maken van uitslagen door het Stembureau, en de nieuwe invulling van de gemeenteraad.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De kiezers bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 1:

Evenals in 2010, 2014 en 2018 wordt voorgesteld om het voor inwoners van Haarlemmermeer mogelijk te maken om zich via een digitale keshulp zich te oriënteren op het lokale politieke speelveld. In deze verkiezingsjaren waren in Haarlemmermeer zowel Kieskompas als Stemwijzer beschikbaar. In 2010 en 2014 werden deze beide keshulpen ruim 75.000 maal gebruikt. Hoewel het gebruik van de keshulpen tijdens de herverdelingsverkiezingen lager lag, is de verwachting dat deze hulpmiddelen tijdens de komende (landelijke) gemeenteraadsverkiezingen vaker gebruikt gaan worden.

Daarnaast zijn online kieswijzers belangrijk voor (met name) startende kiezers. Uit bereikcijfers van GfK Dam blijkt dat bijna een kwart van de kiesgerechtigde jongeren tussen de 18 en 24 jaar gebruik hebben gemaakt van een online stemwijzer tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezingen ¹.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 2.

Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne. Dit gebeurt door het cluster Communicatie en Externe Betrekkingen, het cluster KCC, in nauwe samenwerking en afstemming met de griffie.

Lokale media

De Informeer zal met speciale pagina's structureel ingezet worden om de Raadsverkiezingen onder de aandacht te brengen, analoog naar 2010, 2014 en 2018.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 3: Een verkiezingskrant te laten produceren, ter huis-aan-huis verspreiding. In 2018 is de verkiezingskrant voor de eerste keer geproduceerd onder regie van de griffie. Alle deelnemende partijen zijn hiermee in gelijke mate en op transparante wijze in staat gesteld om zichzelf aan alle inwoners van Haarlemmermeer te presenteren. Dit succesvolle traject wordt in 2022 weer opnieuw uitgevoerd. Dit kan via de aanbieder van 2018, of een andere marktpartij.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen, en hulp bieden bij het bepalen van een keuze, wel of niet gaan stemmen?

Beslispunt 4: Peilingen uitvoeren en publiceren

De gemeentelijke afdeling Onderzoek en Statistiek zal strikt neutraal, representatieve peilingen (laten) verrichten, welke gepubliceerd zullen worden om het verkiezingsgevoel op te roepen en te versterken. Dit vindt plaats tot 1,5 week voor de verkiezingen, om niet te dicht op de verkiezingsdatum zelf te zitten.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen, en hulp bieden bij het bepalen van een keuze, wel of niet gaan stemmen?

Beslispunt 5:

Voor de jongere, first-time voters werd bij twee eerdere gemeenteraadsverkiezingen het nachtelijk stemfestival georganiseerd. De beide keren dat het evenement werd georganiseerd, was het zeer geslaagd qua uitvoering, maar leverde dit slechts 200-300

¹ <https://www.adformatie.nl/media/twee-miljoen-mensen-bezochten-online-kieswijzers>, 23 april 2018

“extra” stemmen op. Daarom wordt nu gekeken naar alternatieven, waarmee deze doelgroep specifiek in grotere aantallen kan worden aangesproken. Gedacht wordt aan een speciale live-activiteit op de verkiezingsdag zelf of digitale activiteit (een speciaal op jongeren in Haarlemmermeer gerichte app) die structureel kan worden ingezet.

Online debatten

Historisch gezien is er een grote verscheidenheid aan politieke en

lijsttrekkersdebatten in Haarlemmermeer, zowel regionaal als thematisch georganiseerd. Dit wordt door een serie online debatten versterkt, zonder “het” afsluitende lijsttrekkersdebat te willen of kunnen organiseren. Deze variant wordt nu ingezet vanwege het beperkte bereik van het traditionele gemeentelijke lijsttrekkersdebat, en de mate waarin in corona tijd youtube\online debatjes veel effectievere communicatie-middelen bleken te zijn.

Projecten van de jongerengemeenteraad

Omdat er, evenals in voorgaande verkiezingsjaren, gestuurd wordt op het bereiken van zoveel mogelijk *first-time voters*, is het van belang dat ook de Jongerengemeenteraad (JGR) een actieve rol krijgt toebedeeld met betrekking tot het promoten van deze gemeenteraadsverkiezingen. De leden van de JGR worden dan ook aangespoord om veelvuldig gebruik te maken van hun sociale media-accounts en hun leeftijdsgenoten op te roepen om te gaan stemmen, en overige ideeën vanuit de JGR trachten te realiseren. De begeleiding van de Jongerengemeenteraad zal er zorg voor dragen dit in goede banen te leiden.

3.1 Wat mag het kosten?

De gemeenteraad van Haarlemmermeer heeft bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2021, naast de reguliere raadsbudgetten, een extra bedrag van 75.000 euro goedgekeurd in verband met de verkiezingen.

De kosten zijn als volgt verdeeld:

1. De digitale stemhulpen Kieskompas en Stemwijzer in te zetten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022, inclusief de programmavergelijking ter publicatie in huis-aan-huisbladen (ca. 25.000 euro)
2. Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne (regulier budget en personeelsinzet wordt hier aangewend)
3. Een verkiezingskrant te laten produceren, incl. huis-aan-huis verspreiding (ca. 17.500 euro)
4. Peilingen te laten verzorgen door een gespecialiseerd bureau, in samenwerking met Onderzoek en Statistiek, tot uiterlijk anderhalve week voor de verkiezingen (ca. 15.000 euro)
5. Een speciale live-activiteit op de verkiezingsdag zelf of digitale activiteit (een speciaal op jongeren in Haarlemmermeer gerichte app) die structureel kan worden ingezet (ca. 10.000 euro)
6. Liveserie online/youtube debatten, via intern productie, evenals de verkiezingsavond te (laten) verzorgen (ca. 7500 euro).

3.2 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het Seniorenconvent is verantwoordelijk voor de invulling van het reeds door de raad toegekende budget, de griffier is verantwoordelijk voor de uitvoering.

4. Ondertekening

Het Seniorenconvent van de gemeente Haarlemmermeer,

de griffier,

J. van der Rhee, BHa

Bijlage(n):

- Oplegnotitie

de burgemeester,

M.H.F. Schuurmans-Wijdeven

b.a.
